

Správa o činnosti Nadácie M. R. Štefánika v roku 2019

Aj v roku 2019 sa činnosť Nadácie M. R. Štefánika riadila plánom činnosti, ktorý je rozpracovaný na dlhšie časové obdobie a je flexibilný, keďže vždy musí výberom reagovať na finančnú situáciu a pridelené finančné prostriedky, na základe podávaných žiadostí o dotácie.

Minulý rok sa niesol v znamení 100. výročia tragickej smrti M. R. Štefánika a bol vyhlásený ako rok tejto významnej slovenskej osobnosti v moderných dejinách. Rok M. R. Štefánika nadácia pripomínala najmä výstavou „Generál PhDr. Milan Rastislav Štefánik, 21.7.1880-4.5.1919“ a ďalšími aktivitami. Významná časť činnosti nadácie vychádza z plnenia spoločného Memoranda s Čs. obcou legionárskou (ČsOL) a Spoločnosťou Milana Rastislava Štefánika. S tým súviseli aj aktivity spojené s príchodom Legiovľaku na územie Slovenska.

Činnosť Nadácie M. R. Štefánika bola od začiatku roku 2019 veľmi bohatá. Tradičná spomienka a pietny akt kladenia vencov pri Pamätníku M. R. Štefánika v Bratislave bola tentokrát netradične 3. mája v piatok, lebo v sobotu sa už konali akcie na Brezovej a Košariskách pri príležitosti národného dňa. Tento pietny akt sa konal pod záštitou a v spolupráci s Ministerstvom obrany SR a Ozbrojenými silami SR. Aj v hodnotenom roku sa kladenia vencov zúčastnili zástupcovia mesta a mestských častí a pozvaných zástupcov diplomatických zborov. Hlavný prejav za nadáciu predniesol jej správca Ing. Pavel Šesták.

Zástupcovia Nadácie sa v pamätných májových dňoch zúčastnili aj na slávnostných spomienkových akciách v Košariskách a na Bradle. K národným spomienkovým slávnostiam prispela Nadácia M. R. Štefánika expozíciou Legiovľaku na vlakovej stanici v Brezovej pod Bradlom v dňoch 30. apríla až 5. mája. Bola to náročná akcia organizovaná v spolupráci s Československou obcou legionárskou Praha, Klubom historickej techniky pri Rušňovom depe Zvolen, Železnicami SR, Ozbrojenými silami SR, Spoločnosťou Milana Rastislava Štefánika a mestom Brezová pod Bradlom. Financovanie bolo z vlastných zdrojov a zdrojov Československej obce legionárskej, ako aj Klubu historickej techniky pri Rušňovom depe Zvolen.

Expozície Legiovľaku sa podarilo realizovať po Slovensku aj v rámci projektu „Mobilná výstava Legionári v Slovenskom národnom povstaní v súprave Legiovľak“, podporeného uznesením vlády SR č. 140 z 27. marca 2019. Program projektu zahŕňal expozície od 5. do 11. júna v staniciach Vrútky, Hronská Dúbrava, Banská Štiavnica, Lučenec a od 27. do 31. augusta v stanici Banská Bystrica. Významné boli aj sprievodné akcie ako ekumenická bohoslužba pri pomníku obetí bojov z rokov 1919 a 1944 v Hronskej Breznici, rekonštrukcia bojov v roku 1919 v Hronskej Dúbrave a rekonštrukcia dobovej fotografie plk. Josefa Šnejdárka a pietna spomienka pri hrobe Františka Broža v Banskej Štiavnici. Tieto aktivity boli realizované v spolupráci s Československou obcou legionárskou Praha, Klubom historickej techniky pri Rušňovom depe Zvolen, Železnicami SR, Klubom vojenskej histórie Beskydy, Ozbrojenými silami SR, mestami a obcami Vrútky, Hronská Dúbrava, Hronská Breznica, Banská Štiavnica, Lučenec a Banská Bystrica. Financovanie projektu bolo z dotácie Ministerstva financií SR, vlastných zdrojov a verejnej zbierky v Legiovľaku.

Všetkým expozíciám Legiovľaku na Slovensku a v Českej republike predchádzalo zabezpečenie prevádzky a expozícií slovenského vozňa v súprave tohto pojazdného múzea. Realizovala sa dotlač a distribúcia propagačných materiálov, s Klubom historickej techniky pri Rušňovom depe Zvolen údržba a periodickej kontroly vozňa, k čomu prispela dotácia z Ministerstva obrany SR a vlastné zdroje nadácie.

V roku 2019 pokračovali v spolupráci s Ústavom politických vied SAV v Bratislave prezentácie putovnej výstavy Nadácie „Roky bojov, obetí a nádejí (1914-1920)“, ktorej ideovým zámerom je pripomenúť verejnosti, ale najmä žiakom a študentom najvýznamnejšie historické udalosti spojené s bojmi legionárov a ich význam pre vznik 1. Československej republiky, ako aj významnú úlohu M. R. Štefánika pri jej vzniku. Distribúciu výstavy po Slovensku zabezpečovali členovia Nadácie vlastnými silami a bez nároku na finančné prostriedky Nadácie. Na vernisážach a predstavení výstavy sa zúčastňovali členovia Nadácie na čele s PhDr. Vráblom a Ing. Šestákom, ktorí vždy otvárajú a prezentujú základné myšlienky prednáškou pri vernisáži výstavy. Takto podarilo úsilím niektorých členov Nadácie, predovšetkým PhDr. Vrábla a Ing. Šestáka, zabezpečiť vernisáže panelovej výstavy v ďalších mestách Slovenskej republiky. Súčasne sa pri tejto príležitosti organizovali prednášky a besedy so školskou mládežou a verejnosťou a pre stredné školy sa zabezpečovala distribúcia multimediálneho prezentačného CD a brožúrka „Roky bojov, obetí a nádejí 1914-1920“, ako aj skladačka „Slováci v čs. légiách“. 9 expozícií tejto výstavy sa uskutočnilo v týchto miestach: Stredná odborná škola Kadnárova, Bratislava; Univerzita Konštantína filozofa, Nitra; Trnavský samosprávny kraj, Trnava; Osvetové stredisko, Senica; Evanjelická spojená škola, Prešov; Stredná odborná škola poľnohospodárska, Trnava; Trenčiansky samosprávny kraj, Trenčín; Evanjelická spojená škola, Martin; Obec Kunerád.

Rovnako bola prezentovaná aj ďalšia putovná výstava „Generál PhDr. Milan Rastislav Štefánik, 21.7.1880-4.5.1919“, ktorej expozície realizovala nadácia v spolupráci s Ústavom politických vied Slovenskej akadémie vied v týchto 37 miestach: Základná škola Tbiliská, Bratislava; Gymnázium Hubeného, Bratislava; Trenčiansky samosprávny kraj, Trenčín; Dopravná akadémia, Trenčín; Evanjelická spojená škola, Liptovský Mikuláš; Pedagogický seminár ECAV, Poprad; Evanjelická spojená škola, Prešov; Múzeum Dušana Samuela Jurkoviča, Brezová pod Bradlom; Múzeum SNP, Banská Bystrica; Evanjelické Lýceum, Bratislava; Evanjelické gymnázium, Banská Bystrica; Legiovlak Vrútky; Legiovlak Hronská Dúbrava; Legiovlak, Banská Štiavnica; Legiovlak, Lučenec; Mestská knižnica, Piešťany; Obecný úrad, Pukanec; Informačné centrum, Trenčianske Teplice; Cirkevný zbor ECAV, Myjava; Dom kultúry, Myjava; Múzeum SNP, Banská Bystrica; Cirkevný zbor, Babiná; Ľubovnianska knižnica, Stará Ľubovňa; Okresná knižnica D. Gutgesela, Bardejov; Metodicko pedagogické centrum, Prešov; Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Košice; Evanjelické gymnázium J. A. Komenského, Košice; Základná škola Ďumbierska, Banská Bystrica; Evanjelické gymnázium, Tisovec; Gymnázium Martina Kukučina, Revúca; Mělník, Česká republika; Základná umelecká škola, Dolný Kubín; Centrum vedecko-technických informácií, Bratislava; Univerzita Konštantína filozofa, Nitra; Žilinský samosprávny kraj, Žilina; Múzeum SNP, Banská Bystrica; Základná škola, Zámotov. Tu treba spomenúť podporu z dotácie Národnej banky Slovenska.

Za významný počin, ktorým nadácia chcela prispieť k zoznámeniu najmladšej generácie s Milanom Rastislavom Štefánikom, bolo vydanie publikácie Vrábel Ferdinand a kolektív: „Štefánik očami detí“. Brožovanú knižku s kresbami detí zo Základnej umeleckej školy Petra Michala Bohúňa v Dolnom Kubíne nadácia vydala z vlastných zdrojov v náklade 2 000 výtlačkov. Vernisáž sa uskutočnila v Dolnom Kubíne v Čaplovičovej knižnici. Kniha je určená pre deti základných škôl. Stručne a jasne dokumentuje celý život Milana Rastislava Štefánika od narodenia, cez štúdiá a pôsobenie v zahraničí až po jeho tragickú smrť.

V júli 2019 sa konal 8. ročník tradičného športového podujatia pripomínajúceho osobnosti Milana Rastislava Štefánika a Tomáša Garrigue Masaryka s názvom „Cykloprejazd Košariská – Hodonín“. Podujatie sa aj v tomto roku uskutočnilo v spolupráci s obcami a mestami Košariská, Brezová pod Bradlom, Branč a Hodonín, Spoločnosti Milana Rastislava Štefánika a Československou obcou legionárskou. Financovanie tejto aktivity bolo s podporou Trenčianskeho a Trnavského samosprávneho kraja a z vlastných zdrojov nadácie.

V roku 2019 sa rozvinula ďalšia spolupráca pri obnovení Pomníku v Badíne, ktorý je venovaný bojovníkom za oslobodenie Slovenska v roku 1919. Pomník bol postavený v roku 1935 a odstránený v roku 1948. Oficiálne ide o spoluprácu Ministerstva obrany ČR, Ministerstva vnútra SR a Obcou Badín. Nadácia je sprostredkovateľom obnovy pamätníka z finančného daru Ministerstva obrany ČR. Realizácia obnovy je naplánovaná na obdobie 11/2019 – 10/2020.

Členovia nadácie sa pravidelne zúčastňujú spomienkových akcií s položením venca za nadáciu. Tak to bolo aj v roku 2019 pri spomienkach 100. výročia tragickej smrti M.R. Štefánika pri Mohyle v Ivánke pri Dunaji a na celonárodných slávnostiach na Bradle. Vencami si nadácia uctila legionárov pri spoločných akciách súvisiacich s pobytom Legiovľaku na Slovensku v Hronskej Breznici, Banskej Štiavnici a na Sliači, ako aj položením venca na hrob legionárov v Dolnom Kubína a Badíne a pri príležitosti spomienky narodenia M. R. Štefánika v rodných Košariskách. Výročie založenia 1. Československej republiky si členovia pripomenuli položením venca k pamätníku pri Euroveji, kde sa oficiálnej spomienky zúčastnila aj prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová.

Správa k výročnej konferencii Nadácie M. R. Štefánika dokumentuje, že činnosť nadácie vo významnom roku venovanej mimoriadnej osobnosti M. R. Štefánikovi bola bohatá. Stretnutia členov nadácie sa neobmedzovali iba na riadne stretnutia Správnej rady nadácie, často bolo treba riešiť a rýchlo sa poradiť najmä pri distribúcii výstav, ale aj pri bežnej agende. Aktivita viacerých členov správnej rady najmä Ing. Šestáka, PhDr. Vrábla, Ing. Sadáka, prof. Bakoša a Ing. Schmidta sa preto prenášala aj do neformálnych pracovných stretnutí. Zo správy tiež badať, že aktivity Nadácie M. R. Štefánika sú rôznorodé a dôstojne sledujú svoj hlavný cieľ, ktorým je šírenie mravného a národného odkazu M. R. Štefánika. Prezentované aktivity nachádzajú odozvu v radoch širokej verejnosti, čo výrazne prispieva k zviditeľňovaniu činnosti Nadácie M. R. Štefánika.

V Bratislave, 18. marca 2020

Dr.h.c. prof. Ing. Dušan Bakoš, DrSc.
predseda správnej rady